

- Hjá einum föroyingi er hetta, sum at fara eini 50 ár aftur í tíðina, sigur Rannvá. Hon minnir eisini á orðini hjá Vigdis Finnbogadóttir, sum onkur vísti henni á: tað avgerðandi er ikki stóðdin á landinum, men hvat fólkio heldur um seg sjávan.

I samband við, at Nunavut fekk sjálvstýri, var ógling stákan, men tá alt kom til alt, so gekk alt hábersliga og stillisliga fyri seg. Tað var sera hátíðarligt, tá ráðharar tóku við og tingið varð sett. Famforslur vóru, har mentanarvurin var frammaliga, bæði við søgum, list og øðrum framforslur, og Rannvá metir, at hetta bendir á, at fólkio hevur hug og ans fyri at halda fast við upprunamentina og at menna hana.

Skúlin

Nógv hava ikki gingið so nógv í skúla, heldur Rannvá. Tey, ið eru yvir 30 ár hava ofta verið stutt í skúlskipanini, í mun til t.d. Grønland.

Eisini her er tað, sum at ferðast afturfyrir í tíðini, hóast onnur menning er galdandi við t.d. internetinum.

I skúlanum eru flokkar, ið tosa móðurmálið og flokar, ið tosa enskt.

- Men sammett, so er tað enska á hægri stóði, metir Rannvá, sum tó metir, at eisini her er broyting við at koma. Sjálv hevur hon tveir synir uppá 9 og 11 ár í

skúlanum og teir læra um landið og at verða góðir við tað.

Reka ferðavinnufyrirøku
Rannvá og Kirk reka um summarið eina ferðavinnufyrirøku, ið leigar út kajakkir og skipar fyri útferðum.

Tó hava tey bæði hetta, sum starv frammihjá. Hon er arkitekt og hevur havt ymsar uppgávur. Hann rekur eina kommunikatíonsfyrirøku, ið fæst við bókur, vitstítt, heimasiður og annað.

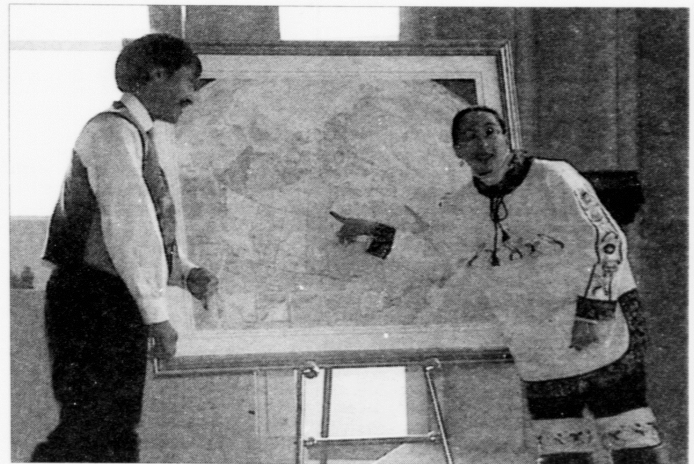
Saman hava Rannvá og Kirk eisini fingið loyvi til at leiga bygningar hjá Hudson Bay Company, ið eru bygdar í 1949 og eru fyrstu bygningar á staðnum. Tey arbeiða við at seta hesar í uppruna standuttan, meðan tey

innan gera teir meira nýmótans, við atlit til at hava kontór og gistingarhús. Hann tekur sær av tí handilsilga og sum arkitekt, stendur Rannvá fyri umvælingini.

Rannvá og Kirk fegnast um sjálvstýrið og hjá Rannvá er talan um eitt satt „deja vue“. Nógv av tí, ið Nunavut er farið gjøgnum og skal gjøgnum, minnir sera nógv um stóðu Føroya hesa öldina og farnu 50 árin við heimastýri.

34 ára gamli lögfrøðingurin er fyrsti stjórnarleiðarin í Nunavut

Millum teirra, ið fegnast um sjálvstýrið, eru Rannvá og Kirk

Nunavut fingið sjálvstýri

Nunavut liggur í arktiska partinum av Canada. Hetta land vestanfyrir Grønland kenna neyvan nógvir Føroyingar, hóast fiskimenn hava verið á leiðini.

Nunavut merkir „okkara land“, á móðurmálinum, inuktitut. Tanl, apríl fekk upprunafólkið, Inuit, sjálvstýri og stjórnarleiðari er 34 ára gamli Paul Okalik. Inuit fær sambært nýggju stýrisskipanina ræði á øllum viðurskiftum, uttan á uttannríkis og verjumálum. Hetta merkir, at stjórnin og tingið í Iqaluit hava fullt ræði á øllum vanligum stjórnamálum sum eitt nú, figgjamálum, almanna- og heilsu- málum, skúla- og mentanarmálum, samskiptismálum og ráveinsmálum. Canadiska stjórnin hevur bundið seg til at lata umleið eina milliard dollara í árlegum blokkstuðli umframt, at stjórnin í Ottawa letur Iqaluitstjórnini 4 milliard dollara einaferð her og nú at útbýggja landið við.

Við stovnsseting Nunavut er endi komin á aldargamalt kolonistýri úr Ottawa, eitt stýri, ið hevur verið Inuit í Canada til litið gagn. Tað er einki at taka seg aftur í, at meðan Inuit í Canadiska arktis hevur verið undir centralstýrinum í Ottawa er bert

gingið aftur á hond hjá upprunafólkinum. Hviti maðurin hevur bert havt áhuga í náttúruríkidominum í Arktis og hevur ikki stýrt hesum parti út frá upprunafólksins fortreytum, men bert við vinningi í huga. Mentanarliga er fólkio kúgaða, politiskt ómynduggjort.

Stóðdin

Nunavut er 1.900.000 ferkilometrar til stóðar. Um vit sammeta, so er Týskland 357.047 ferkilometrar og Svíaríki 449.964 ferkilometrar. Tó verður sagt um ókið Nunavut, at um alt verður roknað uppí, frá eini linju frá Manitoba - Saskatchewan til arktisku strondina mótevís Grønlandi, so er ókið (new territory) heilar 2.242.000 ferkilometrar, ella 4 ferðir so stórt, sum Frakland.

Fólkio

Í mai í 1996 vórðu 24.730 fólk tald í nýggja Nuna økinum. Nógv búgva í smærri býum. Nýggi hovuðstaðurin kallast Iqaluit, har 4.220 fólk búgva. Børn á 15 ára aldri, og yngri, taldi 40% av fólkinum í 1996, sammet við 21% í sama aldursbólki í Canada.

Bert 2% av fólkinum vóru yvir 65 ár í Nunavut.

Talið í Canada var 12%.

Mál og samleiki

Meginparturin av fólkinum, eini 84%, ella 20.490, eru upprunafólk, Inuit. Móðurmálið er inuktitut. Onnur mál eru inuinnatun og enskt.

Meira enn 71% av fólkinum í Nunavut, segði inuktitut at vera sitt mál. 5.830 sögdu enskt vera málið og 405 sögdu seg tosa franskt. Móðurmálið er fyrsta mál í skúlanum og verður enn tosað og skilt av teim flestu. 15% av fólkinum segði seg hvorki skilja enskt ella franskt.

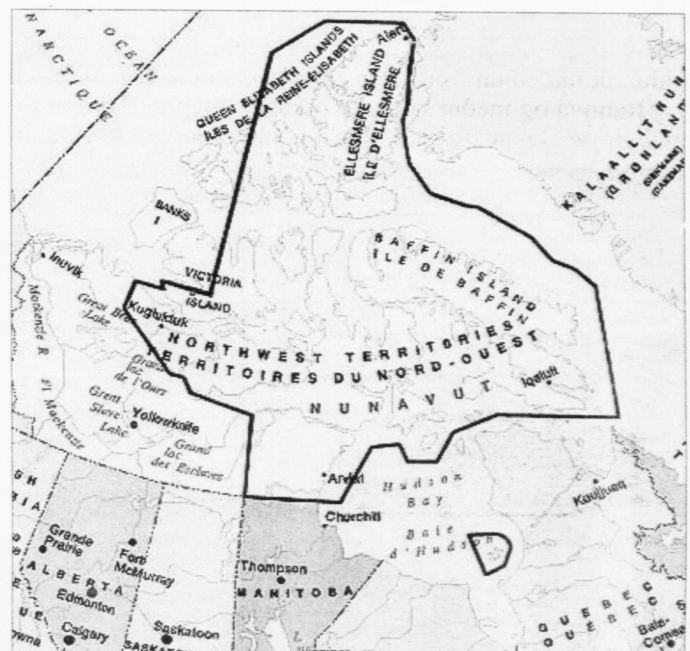
Útbýgving, veður og annað.

Um 4% av fólkinum hava sonevnt „Highschool“ prógv, sum hægstu útbýgving (1996). Umleið 7 hava útbýgving av hægri háskúla við bachelor prógvi ella hægri prógvi.

Sammetingartolnir fyri inntøkur í Nunavut og Canada siga, at vanligt húsarhald í Nunavut hevur 31.471 dollara og í Canada 45.251 dollara.

Arbeidsloysið er umleið 22% og 1/3 av fólkinum fær almanna hjálp.

Norðurlendskuvetrarnir

eru 9 mánaðar langir. Í januar eru umleið -30 stig. Í apríl byrja stignin at koma yvir frostmarkið.

Í Nunavut eru umleið 20 kilometrar av vegi (highway). Hevur eip áhuga at vita meira um Nunavut, so

er nógv áhugavert at síggja á heimasíðuni, ið nevnt Canada welcomes Nunavut ella Canada Home.